

Maskulinitet och femininitet i den amerikanska militären

Ett studium av kvinnors anpassning

Abstract

Den amerikanska militären präglas av en hegemonisk maskulinitet kvinnor behöver anpassa sig till. Uppsatsen kretsar kring den här problematiken och söker förståelse för kvinnors anpassning och de strukturer som frammanar anpassningen. Med utgångspunkt i genuskonstruktioner och institutionella perspektiv gör vi ett litteraturstudium av den amerikanska militären. Centralt för uppsatsen är strukturer som uppmanar kvinnan att vara maskulin och feminin på samma gång. I den amerikanska militären behöver kvinnan axla en maskulin roll som stark och våldsyrkande samtidigt som hon förväntas vara feminin, i behov av skydd och sexuellt tillgänglig. Kvinnan befinner sig därmed i en genusproblematik som är så starkt förankrad i den militära organisationen att hon tvingas anpassa sig för att utföra sin roll som soldat.

Nyckelord: hegemonisk maskulinitet, assimilering, genuskonstruktioner, amerikansk militär, homosocialitet, maskulin beskyddarlogik, hypermaskulinitet.

Antal ord: 9611.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	1
1.2 Metod	2
1.2.1 Intersubjektivitet och positionering	4
1.3 Avgränsningar och möjligheter till generalisering	4
1.4 Definitioner	5
1.5 Disposition	6
2 Teoretiskt ramverk	7
2.1 Hegemonisk maskulinitet och homosocialitet	8
2.2 Medveten och omedveten struktur	10
2.3 Den maskulina beskyddarlogiken	12
3 Analys	14
3.1 Om språklig neutralitet, sexuellt trauma och skyddsrelationer.....	14
3.1.1 Neutralitet	14
3.1.2 Sexuellt trauma	15
3.1.3 Skyddsrelationer	17
3.2 Problemet kring att anamma feminina och maskulina egenskaper.....	17
3.2.1 Heterosocialitet	17
3.2.2 En svårlöst ekvation.....	18
3.3 Om strävan att passa in	19
3.3.1 Ett hypermaskulint fängelse.....	19
3.3.2 Assimilering.....	21
4 Slutsats	23
4.1 Reflektioner och förslag till vidare forskning.....	24
5 Referenser	25
5.1 Bildreferenser.....	27

1 Inledning

Militären är för oss den i särklass mest maskulina organisationen i samhället. Historiskt har militären setts som en fostrande institution där pojkar skulle göras till män. Att gå med i militären framställdes som mannens samhällsplikt för att han skulle verka som beskyddare av fosterland, kvinnor och barn. Kvinnans samhällsplikt var av motsatt karaktär där hon istället skulle ge liv och verka i hemmet (Kronsell, 2010: 20 ff). Kvinnor var tidigare en marginell del av militären och det är först på senare tid som de börjat efterfrågas. Idag består den amerikanska militären, vilket är vårt studieobjekt, av fjorton procent kvinnor som verkar i den aktiva tjänstgöringen (Women in the Army, Army.mil Features, 2012). De egenskaper som förknippas med kvinnan, att hon är tålmodig och kommunikativ, har sökts av militären eftersom kvinnor lyfts fram som bättre på att kommunicera med lokalbefolkningen vilket är viktigt i fredsbevarande sammanhang (Kronsell, 2012: 103 ff). Vi har slagits av hur maskulin den militära organisationen fortfarande är trots att antalet kvinnor ökat inom organisationen. Likaså har vi tyckt oss se att kvinnor snarare anpassar sig till den rådande kulturen inom militären än förändrar den. Vi har därför intresserat oss för processer och inre strukturer inom militären för att försöka förstå kvinnors anpassning i den amerikanska militära organisationen.

Vi föreställer oss militären som en organisation som skiljer sig från samhället i stort då militären styrs av effektivitetsökande och hierarkiska strukturer som kan ses stå i kontrast till demokratiska värden så som transparens, yttrandefrihet och samtal. Samtidigt tror vi att militären reflekterar en dold dominansstruktur som finns i samhället där kvinnor har lägre maktpositioner.

Militären har väckt vår nyfikenhet för hur tydligt genusframställningar kan verka inom enskilda organisationer och hur individer tvingas anpassa sig till en övergripande struktur. Ett feministiskt perspektiv synliggör de strukturer och dominansförhållanden som finns mellan män och kvinnor och kan på så vis ge oss en förståelse för kvinnors beteende inom den militära organisationen.

1.1 Syfte och frågeställning

Med vår uppsats ämnar vi förstå hur den amerikanska militära institutionen ser ut och hur den rådande strukturen påverkar kvinnor i militären. Syftet är att skapa förståelse för hur den starkt maskulina strukturen influerar de aktörer som verkar inom institutionen. Vi är särskilt intresserade av kvinnors agerande när de hamnar i en situation med en dominerande hegemonisk maskulinitet. Istället för att arbeta

för förändring verkar det snarare som att kvinnor väljer att delta i den maskulina kulturen som på många sätt kan vara diskriminerande mot kvinnor. Vi har valt att fokusera på den amerikanska militären eftersom det är en militär stormakt som för närvarande har omfattande utlandsstyrkor. Det finns även ett flertal publicerade rapporter, informationsblad samt en uppsjö av intervjuer, tidningsartiklar och forskningsrapporter om hur kvinnors agerande och utsatthet i den amerikanska militären vilket gör att vi har ett stort material att underbygga vår analys med.

Vi har valt att fråga oss:

Hur kan man förstå kvinnors anpassning till den hegemoniska maskuliniteten som råder inom amerikansk militär?

Vårt undersökningsområde är av hög relevans eftersom svar på vår frågeställning kan förklara varför få kvinnor söker sig till militären, varför militären brister i jämställdhet och varför kvinnor anpassar sig till en maskulin struktur. Samtidigt hoppas vi bidra med en större förståelse om de genusstrukturer som kan förekomma i samhället i stort.

1.2 Metod

Akademisk forskning kännetecknas av ett samspel mellan tillvägagångsätt och resultat där metod både kan ses följa det svar forskaren önskar finna och vägleda svaret. Metoden är därför både infallsvinkeln forskaren har vid angripande av ett problem och en faktor som destinerar vad forskaren kommer att komma fram till (Lundqvist, 1993: 96 f). Ett forskningsresultat kan därför ses som sammanvävt och icke-separerbart med dess metodologiska angreppssätt. I vår undersökning har vi utgått från en befintlig struktur inom amerikanska militären vi hävdar som hegemoniskt maskulin. För att undersöka varför kvinnor anpassar sig till den befintliga maskulina strukturen har vi valt att utföra ett kvalitativt enstaka fallstudium av den amerikanska militären. Ett enstaka fallstudiums fokusering på en enskild praktik möjliggör isolering av ett problem för att se till detaljer (Torell & Svensson, 2007: 82). Genom att avgränsa oss till ett fall är det lättare att se en helhet och därmed nå en förståelse för de strukturer som finns inom vårt forskningsfall.

Ett kvalitativt tillvägagångssätt innebär att fokus ligger på människor som agerande subjekt och hur de förstår verkligheten de verkar inom (Bryman, 2002: 250). Vi ansluter oss, i vår studie, till det konstruktivistiska synsättet som vanligtvis hör till ett kvalitativt tillvägagångssätt. Det konstruktivistiska angreppssättet hävdar verkligheten som något som skapas och återskapas i sociala relationer. Verkligheten är, enligt det konstruktivistiska synsättet, inte något som existerar oberoende av oss människor utan något som produceras och reproduceras i ett samspel människor emellan (Bryman, 2002: 31-33). Vi ställer

oss därmed i en anti-realistisk fåra där vi styrs av ett interpretativt synsätt. Det interpretativa synsättet karakteriseras av ett tolkande perspektiv som fokuserar på människan som ett handlande subjekt (Bryman, 2002: 27). Det konstruktivistiska och interpretativa synsättet är i vår studie sammankopplat med könsföreställningar där vi ser dessa som socialt konstruerade.

Då vi söker utröna kvinnors strukturella förutsättningar och varför de anpassar sig till dessa använder vi könsordningar och könsföreställningar som mätinstrument och förståelseverktyg till den befintliga kulturen inom militären. Vi kommer således fokusera på former av maskulinitet och femininitet och dess relationella samband. Beträktelsen av kön verkar i studien som ett redskap för att angripa könsbundna dominansförhållanden och inte för att knyta specifik essens till kön och könsidentiteter. I köns- och genusdebatter förekommer ett antal föreställningar och vad kön är och om biologiskt kön ska skiljas från sociala föreställningar om kön. I fall av separerande av dessa två delas de normalt upp i termerna kön och genus där kön står för det biologiska könet och genus för föreställningar om femininitet och maskulinitet (Lykke, 2009: 52 f). Vi sluter oss till en uppfattning där könsföreställningar är konstruerade och verkar socialt och vill därför i uppsatsen undersöka genuskonstellationer inom den amerikanska militären. Dock knyts genusföreställningar ofta till man respektive kvinna vilket gör att vi även behöver ta frågan om kön i vår beräkning.

I vårt litteraturstudium har vi undersökt den amerikanska militären genom att använda sekundärkällor. Källorna består av rapporter, hemsidor och tryckt material från den amerikanska försvarsmakten samt tidigare forskning. Eftersom vi själva inte vistats i den amerikanska militären, eller andra länders militärstyrkor, eller haft kontakt med kvinnor inom den amerikanska militären har vi ett utifrånperspektiv. Att vi studerat en struktur från ett utifrånperspektiv kan ses som både en fördel och nackdel. Vi kan se det som en fördel då vi själva inte socialiserats in i den kultur som vi studerar. Vi kan på så sätt betrakta könsföreställningar utan att själva fått en feminin eller maskulin påverkan från vårt studieobjekt, militären. Vi kan på så vis se mönster som kanske inte framkommit om vi själva deltagit i den militära organisationen. Dock kan vi i utifrånperspektivet missa väsentliga delar av den kultur som verkar inom den militära organisationen då våra källor kan ha missat eller undanhållit förklaringsfaktorer på grundval av att de upplevts som självklara, osynliga eller haft en politisk laddning en granskare velat utelämnas.

I fall av strukturer byggda på könsföreställningar förekommer alltid en metodologisk problematik då könsstrukturer ofta tas för givna eller utelämnas i analyser. Annika Kronsell, som studerar strukturer inom den svenska militären, lyfter vikten av dekonstruktion. Dekonstruktion innebär ett försök att studera det som inte uttalats, det vill säga tystnad. Forskaren måste då söka att hitta det som förtryckts och osynliggjorts och synliggöra detta genom att skapa nya källor (Kronsell, 2006: 113-115). Även om inte vi dekonstruerar i bemärkelsen att vi söker skriva nya källor som styrker enskilda individers röster söker även vi efter sprickbildningar och dolda förtryck inom den amerikanska militären. För att finna sådant som är dolt och för att kunna förstå den befintliga strukturen använder vi oss av ett teoretiskt ramverk som belyser institutionella förhållanden, anpassning,

dominans och föreställningar om kön. Vi utgår således från ett feministiskt angreppssätt där vi söker finna underliggande strukturer till kvinnors och mäns agerande. Vår studie är därmed av normativt slag då feministiska teorier a priori är normativa. Genom att använda en teorikonsumerande metod, där fallet är i centrum och teorin endast används som verktyg för att utföra undersökningen (Esaiasson, 2007: 122), belyser vi olika sätt könsrelationer verkar och determinerar individers agerande inom en organisation. Vi kan på så vis få kunskap om hur den rådande strukturen ser ut, mekanismer som upprätthåller en könsordning och faktorer som får kvinnor att anpassa sig till en rådande struktur.

1.2.1 Intersubjektivitet och positionering

Intersubjektivitet är mycket viktigt vid forskningsprocesser. Vår undersökning betonas av vår egen subjektivitet. Vi tolkar materialet utifrån oss själva och vår förförståelse. Det här blir problematiskt när det kommer till uppsatsens rekonstruerbarhet. Emellertid kommer vi att redogöra för alla steg i vår forskningsprocess och tydligt visa hur vi har kommit fram till våra slutsatser. Därmed kan läsaren avgöra om resultatet verkar plausibelt (Lundquist, 1993: 52). Vår subjektivitet kan också ses som en styrka eftersom vi tillåts utgå från egna erfarenheter och kan söka svara på ett jämställdhetsproblem vi själva upplevt i samhället.

En forskare är alltid bärare av en förförståelse och präglad av egna upplevelser och åsikter vilka forskaren inte helt kan skilja sig ifrån i studier av sociala processer. Hon är alltid positionerad inuti en problematik och inte utanför något hon objektivt kan beskriva (Lykke, 2009:19 f). Som forskare kan vi därför inte påstå oss framlägga något oberoende av vår egen subjektivitet. Vi kan dock använda oss själva som måttstock för problemet vi studerar och söka finna förståelser bakom det som gör sig synligt som självklart. Haraway beskriver i verket *Simians, cyborgs, and women: the reinvention of nature* att en forskare alltid befinner sig inom en problematik och aldrig utanför. Haraway skriver att forskaren befinner sig ”in the belly of the monster”, mitt i ett fall forskaren är delaktig i och endast kan beskriva från sin egen förståelse och position (Haraway, 1991: 188 ff). Vi kan därför inte visa på ett objektivt svar på vår problemformulering utan vill poängtera vår egen position som avgörande för de resultat vi kommer fram till.

1.3 Avgränsningar och möjligheter till generalisering

I vår uppsats avgränsar vi oss till den amerikanska militära organisationen och de kvinnor som verkar inom den. Vi väljer att skärskåda militären eftersom organisationen påvisar tydliga genusstrukturer. Vi upplever den amerikanska

militären som ojämförbar där maskulina värderingar och män privilegieras före femininitet och kvinnor. I vårt studium av kvinnor inom militären har vi valt att undersöka kvinnor som grupp och inte använda oss av ett intersektionellt perspektiv. En sådan undersökning skulle vara intressant men skulle också kräva ett mer omfattande material, tid och utrymme.

Vårt geografiska urval motiveras vi genom tillgänglighet eftersom det finns mycket tryckt material om amerikansk militär och kvinnors agerande inom den. Vi har valt att avgränsa oss geografiskt eftersom en fallstudie av det här slaget ska kunna ge en större och mer konkret förståelse av det vi ämnar undersöka. Därutöver skulle det öka möjligheten för oss att analysera den genusstruktur som finns.

Eftersom vi ägnar oss åt en kvalitativ studie rör möjligheter till generalisering främst teorier (Bryman, 2002: 270 f). De genusstrukturer som framkommer i uppsatsen tror vi återfinns i andra delar av samhället. Därför vill vi lyfta fram dominansstrukturerna och visa på hur olika teorier kan användas för att förklara dem. Analysverktyget vi använder i uppsatsen kan därför användas på liknande strukturer som förekommer i samhället där kvinnor är i minoritet och/eller i underordnad position. En underordnad position är inte nödvändigtvis sammanlänkad med en minoritetsposition. Kvinnor kan återfinnas i underordnade positioner även i situationer där de inte utgör en minoritet. Trots att vi har valt att undersöka kvinnor som är i minoritet inom en organisation tror vi att våra verktyg kan användas för att skapa förståelse för och belysa dominansstrukturerna vi föreställer oss framkommer på olika ställen i samhället.

1.4 Definitioner

I den här delen definierar vi centrala begrepp för uppsatsen. Vi definierar bland annat maskulinitet och femininitet men syftar inte till att befästa specifika könsroller utan vill belysa en övergripande dominansstruktur. Vi vill understryka att maskulinitet och femininitet inte nödvändigtvis är bundna till respektive kön. Då vi utgår från en genusteori som bygger på ett konstruktivistiskt synsätt vill vi lyfta fram femininitet och maskulinitet som två rörliga begrepp som konstrueras i relation till varandra (Hooper, 2001: 21). Maskulinitet är alltså något föränderligt och som till stor del skapas i sociala möten (Connell, 1995: 35). Dock kan man utröna några egenskaper som traditionellt sett anses vara maskulina. Enligt Karner är några av egenskaperna fysisk styrka, emotionell okänslighet samt aggressivitet (Karner, 1998: 200). Dessa karaktärsdrag förekommer inom flera maskuliniteter men har särskilt anammats i hypermaskulinitet. Hypermaskulinitet är en typ av maskulinitet som kan förekomma inom maskulina strukturer. Den hypermaskulina vill inte ses som en måltavla för de andra i gruppen utan söker status genom att bevisa sin maskulinitet. Detta beteende framkommer främst i homogena maskulina grupper där individen värdesätts efter förmåga till våld och fysisk

styrka. Den hypermaskulina brukar därför våld för att befästa sin självkänsla och sitt anseende (Toch, 1998: 170-171).

Femininitet och maskulinitet verkar alltid som motsatspar; därför formas och speglas den feminina definitionen av en maskulin (Hooper, 2001:19). Definitionerna är föränderliga vilket gör det svårt att tala om en enhetlig femininitet. Dock förekommer ett flertal föreställningar om kvinnors natur och egenskaper som definierats i dikotomi till mannens. Kvinnan har bland annat setts som passiv medan mannen setts som aktiv (Hooper, 2001: 43). Vi identifierar femininitet efter karaktärsdrag som omhändertagande, emotionell och fredsyrkande som vi finner vara motsatser till de maskulina drag vi definierat.

Ordet institution kan definieras på många olika sätt. I den här uppsatsen väljer vi att använda oss av en definition där en institution är en organisation där normer och regler strukturerar det mänskliga beteendet (Barley & Tolbert, 1997: 96).

1.5 Disposition

Vi har nu presenterat vår frågeställning, vårt syfte och vår metodologiska ingång. Vi har även definierat begrepp som är av central vikt i uppsatsen. Under följande sidor kommer vi att redogöra för vårt teoretiska ramverk. Ramverket kommer sedan, i kapitel tre, att appliceras på vår empiri och utgöra grunden för vår analys. Analysen följs sedan av vår slutsats som grundar sig i det vi diskuterat i uppsatsen. I vårt avslutande kapitel besvaras uppsatsens frågeställning om kvinnors anpassning. Avslutningsvis reflekterar vi över vår studie och ger förslag till vidare forskning.

2 Teoretiskt ramverk

För att kunna beskriva och analysera den verklighet vi vistas i behöver vi förenkla och strukturera den genom användning av teorier (Lundquist, 1993: 65). Teorier verkar som ett orienteringsinstrument där vi kan skilja ut delar som egentligen verkar i en större interaktiv verklighetsbild. Eftersom vi utgår från ett konstruktivistiskt synsätt utgår vi från en förståelse av verkligheten som något rörligt som formas i sociala interaktioner i samhället (Wenneberg, 2010: 29 f). Statsvetenskapliga teorier såväl som genusteorier är av tvärvetenskapligt slag och innehåller därmed bidrag från andra akademiska discipliner (Lundquist, 1993: 66). Vi vill därför inte låsa oss i åldriga föreställningar om det statsvetenskapliga ämnet som något specifikt eget utan ser med fördel att statsvetenskap kopplas samman med genusperspektiv för en bredare samhällsförståelse. Eftersom vi i vår uppsats söker att förklara en strukturell dominansrelation och kvinnors anpassning fokuserar vi på genus- och institutionella perspektiv.

Det finns idag ingen enhetlig syn på vad feminism och genusforskning är utan de kan ses som ett ramverk som spänner över ett flertal synsätt på genus och könsroller. Vi kommer att hålla oss till ett genusperspektiv som hävdar genus som en social konstruktion som förstärks eller försvagas beroende på vilken kontext genuskonstruktionen verkar inom. Vi använder genusperspektiv efter Annica Kronsell och Cynthia Enloes användning där genusperspektivet står som en nyfikenhet för att upptäcka och synliggöra dominansstrukturer som tidigare varit osynliga eller dolda (Kronsell, 2012: 7-8; Enloe, 2007: 8-11). Genusperspektivet belyser och synliggör också den rådande patriarkala strukturen där män är överordnade kvinnor (Holgersson et al, 2011: 27). Ett institutionellt perspektiv hjälper oss att lyfta fram förklaringar till hur normer och regler påverkar aktörer inom institutioner (Kronsell, 2012: 9). En institution är ett sätt att befästa en genusstruktur vilka begränsar och skapar mönster där en grupp är privilegierad på bekostnad av att en annan grupp blir underordnad (Kronsell, 2012: 10) Därför är det för oss, i studiet av genusstrukturer i den amerikanska militära organisationen, intressant att kombinera dessa två perspektiv. Det institutionella perspektivet visar oss hur aktörerna inom en organisation påverkas av de rådande normerna. Kombinationen av ett institutionellt och ett genusperspektiv visar på hur genus skapas, verkar och befästs inom den militära organisationen. Vi kan därför studera hur genus påverkar individer i militären utifrån dominans, förtryck och anpassning.

Vi har i huvudsak valt ut teorier som behandlar strukturella ojämlikheter eftersom vi önskar förklara varför kvinnor väljer att anpassa sig till den dominansstruktur som förekommer inom militären. Likaså har vi sökt efter förklaringar till hur män i militären kan behålla sin maskulina homogena kultur trots att fler kvinnor anslutit sig till militären. I vårt teorival har vi även tagit

hänsyn till vår feministiska metodologiska ingång och därför fokuserat på teorier kopplade till dominans och ojämlikhet. Dessa teorier ämnar vi använda för att redogöra för de strukturer kvinnor i militären verkar inom och anpassar sig till. Vi inser att teorierna innehåller svagheter som att de fokuserar på ett etablerat normsystem, och betonar en enhetlig homogen maskulinitet. Denna homogenitetsfokusering kan bli problematisk eftersom den kan utelämna alternativa föreställningar om maskulinitet. Vi vill därför lyfta fram att det även kan förekomma alternativa bilder av maskulinitet och femininitet inom militären. Dock menar vi att även dessa är underordnade en övergripande dominanskultur.

2.1 Hegemonisk maskulinitet och homosocialitet

För att reda ut genusstrukturen inom militären har vi blickat åt R.W. Connells teori om *hegemonisk maskulinitet* och Charlotte Holgerssons teori om *homosocialitet*. Teorierna är lika eftersom båda berör ett dominanssystem där kvinnan är underordnad mannen. Dock skiljer teorierna sig något i sin utgångspunkt; Connell fokuserar på maskuliniteter och hur de produceras inom grupper och Holgersson på grupper med explicit könsordning där män överordnas kvinnor och bekräftar varandras manlighet genom maskulina ideal (jmf. Connell, 1995: 67-86; Holgersson 2006).

Hegemonisk maskulinitet har sitt ursprung i Antonio Gramscis teori om klassrelationer och dominanssystem. Hos Gramsci betecknar hegemoni den kulturella dominansen den ledande gruppen tillförskaffar sig gentemot lägre sedda grupper/klasser i samhället. I Connells vidareutveckling av Gramscis teori länkas Gramscis hegemonibegrepp samman med maskulin dominans. Hos Connell kännetecknar hegemonisk maskulinitet ett hierarkiskt system byggt på maskulina föreställningar där kvinnan står som underställd mannen (Connell, 1995: 77). Centralt för Connells begrepp om hegemonisk maskulinitet står upphöjning och konserverande av en viss typ av maskulinitet. Connell ser maskuliniteter som något som ständigt förändras och omformuleras. Maskuliniteter förekommer därför i olika varianter. Exempelvis skiljer Connell på heterosexuell medelklassmaskulinitet och på maskuliniteter kopplade till etnicitet, homosexualitet, klass etcetera (Connell, 1995: 215). För att en maskulinitet ska ses som hegemonisk måste den, enligt Connell, knytas till en institution och ett kollektiv där den normaliseras. Denna maskulinitet är oftast kopplad till en heterosexuell medelklassmaskulinitet där idealbilder och normsystem skapar en likriktning hos kollektivet (Connell, 1995: 77). Även om våld kan innefattas i det hegemonisk maskulinitets begreppet betonar Connell hegemonisk maskulinitet som ett auktoritetsanspråk för att tillförskaffa och behålla den egna gruppens dominans (Connell, 1995: 77).

Connell lyfter militären som en av de främsta arenorna för hegemonisk maskulinitet. Han menar att militären odlar och rekryterar soldater efter bilden av

krigaren som hjälte (Connell, 1995: 84). De som söker sig till militären kan därför ses påverkade av den hegemoniska maskuliniteten eftersom den framkommer i rekryteringen genom maskulina idealbilder. Slutligen skiljer Connell på en könsordning där mannen förknippas med försvar av etablerade normer och strukturer medan kvinnan förknippas med förändring (Connell, 1995: 78). Då konserverande av makt ligger i hegemoniska maskulinitetens kultur (Connell, 1995: 213) uppkommer, enligt Connells teori om hegemonisk maskulinitet, problem när kvinnor närmar sig hegemoniskt maskulina praktiker. Om kvinnan ses som förändring blir hon ett hot mot den etablerade maskulina ordningen.

I Holgersson artikel *Homosocialitet som könsordnande process* står teorin om homosocialitet som svar på varför män fortsätter ha en dominerande ställning i samhället. Teorin om homosocialitet myntades redan på sjuttioalets slut av Lipman-Blumen och betecknades som "att söka sig till, njuta av och/eller föredra sällskap av personer av samma kön" (Holgersson, 2006: 26 f). I Holgerssons användning fungerar teorin om homosociala institutioner som ett ramverk som förklarar separationen mellan kvinnor och män och varför män i hög grad väljer andra män till höga poster i organisationer och i politiska organ (Holgersson, 1996: s. 26 ff). Teorin pekar på en homosocialitet där män föredrar män då de delar en kollektiv identitet (Holgersson, 2006: 29, 31f).

Teorin om homosociala institutioner har flera likheter med teorin om hegemonisk maskulinitet eftersom båda knyter kulturella normer till maktstrukturer inom institutioner. Inom institutionerna verkar homosocialitet som ett bekräftelsesystem och ett normsystem där män kan stärka sin egen maskulina identitet. Genom att definiera sig själva mot ett större maskulint normsystem upplever sig män som bekräftade i sin egen identitet. Dessutom ges individer, inom den homosociala ordningen, status och makt efter den grad de anammat karaktärsdrag som stämmer överens med den institutionella maskulina normbild. Ordningen blir därmed också belönande (Holgersson, 2006: 29).

Den homogena maskulina kulturen inom de homosociala institutionerna kännetecknas ofta, enligt Holgersson, av en schablonbild där mannen poängteras som överlägsen, rationell och överordnad kvinnan (Holgersson, 2006: 29). Homosociala institutioner präglas också av en hierarkisk karaktär där beteenden som avviker från den manliga normen bestraffas genom utfrysning och kränkningar. Likaså ger avvikande uppfattningar individen en lägre status i den kollektiva rangordningen. Den kollektiva bestraffningen bidrar, enligt Holgersson, till att medlemmar av en homosocial institution ofta upplever att de tjänar på att stanna kvar i ett befintligt system då kostnaden för avvikande beteenden ofta upplevs som för stor (Holgersson, 2006: 30 f). Det innebär att den homosociala ordningen kan innefatta män som inte nödvändigtvis delar den homosociala strukturens värdegrund men som ändå upplever egenvinning av att tillhöra den dominerande strukturen.

Strukturen verkar också objektifierande av kvinnor. Objektiveringen bidrar, tillsammans med den homogena manstrukturen, till att kvinnor får svårt att tillträda platser där homosocialitet råder. Lipman-Blumen talar om att kvinnor i förhållande till mäns homosociala band blir tvingade till ett heterosocialt förhållningssätt till den homosociala ordningen. I detta förhållningssätt måste

kvinnan anpassa sig till de rådande maskulina homosociala idealen samtidigt som hon i egenskap av att vara kvinna inte kan passa in i homosocialitetens idealbild. Hon är därmed både innefattad och utestängd från den homosociala ordningen (Holgersson, 2006: 27).

Teorierna om hegemonisk maskulinitet och homosociala institutioner pekar båda på homogena kulturer där de förklarar en inre struktur av inom- och utanförskap. Dock utreder teorierna inte skillnaden mellan en dold och en öppen kultur utan presenterar en normstruktur folk både medvetet och omedvetet kan ansluta sig till. Teorierna visar på hur föreställningar om genus skapar en hierarki ett kollektiv väntas rätta sig efter och ett belöningsystem där män bekräftas och ges identitet genom att upprätthålla normbilderna. Likaså kopplar teorierna samman bilden av maskulinitet med auktoritet. Teorierna kan därför förklara varför en maskulin kultur kan fortsätta vara intakt inom en organisation även efter att kvinnor tillträtt eller ökat i antal. På så vis kan den ge oss en förklaring till varför den amerikanska militärens maskulina kultur inte förändras trots att fler kvinnor tillträtt.

2.2 Medveten och omedveten struktur

För att finna strukturell orättvisa, som vi föreställer oss förekommer inom den militära organisationen, behöver vi ta hänsyn till det som både avses som medvetna handlingar och de handlingar som görs i ovisshet. Att ta hänsyn finner vi angeläget eftersom vi anser omedvetna handlingar som mer problematiska än medvetna. En medveten handling lämnar alltid ett utrymme där en människa ges chans att handla annorlunda. Om en handling är medveten kan en människa reflektera över handlingen och därmed välja sina handlingar. Hon kan till följd därav strukturera om handlingsmönster om hennes uppfattningar och åsikter förändras. Om en handling är omedveten är den däremot så välintegrerad i människan att den ses som självklar. De strukturer och tankegångar som påverkat handlingen blir då osynliga och svåra eller omöjliga att förändra.

Iris Marion Young framhäver i verket *Att kasta tjejkast: texter om feminism och rättvisa* att strukturellt förtryck framkommer när vissa normer och sedvanor ses som standardiserade och självklara, när de inte ifrågasätts eller när de verkar utestängande för specifika grupper i samhället och privilegierande för andra samhällsgrupper. Denna normalisering ser Young som förtryckande eftersom den kan göra individer omedvetna om den struktur som finns och därför omedvetna om sitt förtryck mot det som avviker från de standardiserade normerna (Young, 2000: 53-55).

Young spinner vidare på teorin om förtryck i verket *Justice and the Politics of Difference* där hon myntar *Assimileringsstrategin*. Assimileringsstrategin söker att förklara korrelationen mellan stiftade lagar och regelverk som myntats för att innesluta alla samt en struktur där folk uppfattas som avvikande (Young, 1990: 24). Young fångar här ett ideal där lagar ska syfta till att jämna ut skillnader

mellan klass och samhällsgrupper men som misslyckas innefatta samtliga grupper i samhället. I teorin om assimileringstrategin vänder sig Young mot en liberal människosyn där människan mäts efter vad hon åstadkommer och vad hon tar för sig istället för vem hon är i sig själv och i förhållande till den grupp hon tillhör. Det här förhållningssättet hävdar Young som problematiskt eftersom det förbiser skillnader som finns samhällsgrupper emellan. Assimileringstrategin pekar på normer som lyfts fram som universella och självklara (Young, 1990: 166). Normerna uppfattar Young som ett uttryck för en maktelit där de vid dominerande samhällspositioner formulerat normer för hela samhället. Assimileringprocessen handlar därför om anpassning till redan etablerade normer före något allomfattande rättvist normsystem. Young uttrycker: ”So assimilation always implies coming into the game after it is already began, after the rules and standards that have already been set” (Young, 1990: 164). Assimileringstrategin vidmakthåller därför en struktur av privilegierade och oprivilegierade där de förstnämnda satt normer och lagar de oprivilegierade anses behöva anpassa sig efter (Young, 1990: 164 f). Young menar att strukturen är mycket svår att förändra. Strukturen är också förtryckande, eftersom den dominerande gruppen inte tillskriver sig själva någon specifik kultur utan anser sina normer som universella och oberoende av etnicitet, sociokulturell bakgrund etcetera. Den dominerande gruppen behöver därför inte vara medveten om olikheterna som florerar i samhället och deras egen dominerande position (ibid). Denna omedvetenhet förekommer även hos de icke-dominerande där de kan uppleva sina avvikande drag som problematiska. Exempelvis hävdar Young att kvinnor sökt anpassa sig till den rådande samhällsstrukturen genom att motverka sin förmåga att känna medlidande för sina nästa. Kvinnorna upplever sig som svaga och avvikande från normsystemet som verkar i samhället varför de väljer att se sin emotionalitet som en svaghet (Young, 1990: 166). Den rådande kulturella dominansen kan, enligt Young, endast förändras när avvikande grupper och individer inser den dominerande strukturen som subjektiv och börjar se sina egna karaktärsdrag som positiva. En sådan handling kan exempelvis utgöras av kvinnor som istället lyfter fram sin emotionalitet (Young, 1990:166). Slutligen innebär assimileringstrategin ett dilemma där avvikande behöver acceptera det rådande normsystemet och anta dess premisser samtidigt som den avvikande blir varse sin olikhet och att hon i grunden känner sig olik den befintliga strukturen (Young, 1990: 165).

Assimileringstrategin belyser hur struktur av dominans och orättvisa framkommer på både medvetna och omedvetna plan. Individer och grupper som tillhör de dominerande ser sin egen struktur som universell och därför rättvis medan olik tänkande får svårt att anpassa sig och få plats i den befintliga strukturen. Teorin visar också på en struktur som kan ses motverka kulturella olikheter.

Relationen mellan medvetet och omedvetet dominansutövande blir även tydlig i teorin om *kontrasteffekten*. Teorin menar att en majoritet blir medveten om sin gemensamma kultur vid närvaro av en minoritet. Då majoriteten ser sin egen kultur som hotad i minoritetens närvaro överdriver majoriteten skillnaderna mellan sig själva och de som tillhör minoriteten (Holgerson et al, 2011: 80). Ur

teorin skulle vi kunna läsa ut ett medvetet och omedvetet förhållningssätt där majoriteten aktivt kan poängtera sin egen överlägsenhet, som i vissa fall av homosocialitet, men också omedvetet betona sin egen identitet gentemot de avvikande genom att närma sig idealbilder och tillämpa normer knutna till den egna gruppen.

Assimileringsstrategin och teorin om kontrasteffekten visar precis som hegemonisk maskulinitet och homosocialitet på en dominerande kultur gentemot en mindervärdig. Dock visar assimileringstrategin och kontrasteffekten på en övergripande kultur som med nödvändighet inte måste kopplas till kön. Dessutom visar assimileringstrategin på en struktur som i officiella dokument och sammanhang kan förespråka rättvisa och påstå sig vara en struktur öppen för alla men som egentligen verkar utestängande för avvikande. Teorierna visar att en struktur kan stå kvar som oförändrad då de inom en organisation satt upp ett regelsystem de ser som allomfattande och därmed föredömligt. Kvinnor kan därför, likt inom hegemonisk maskulinitet, bli en hotbild eftersom de kan bära på avvikande drag från normen. I ett applicerande på vår empiri kan teorierna peka på en problematik där kvinnor både kan ses som hot mot mäns majoritetskultur såväl som avvikande mot ett standardiserat normsystem. Teorierna visar även på en strukturbblindhet där män omedvetet kan förtrycka kvinnor och en hegemonisk struktur, som är så integrerad i en organisation att den upplevs som självklar.

2.3 Den maskulina beskyddarlogiken

För att kunna reda ut varför kvinnan ses som ett hot inom militären och varför hon är underordnad och till synes inte jobbar för att förändra strukturen som gör det mindre attraktivt för kvinnor att ansluta sig till organisationen använder vi oss av Youngs *maskulina beskyddarlogik*.

Young redogör för teorin om den maskulina beskyddarlogiken i sin essä "Den maskulina beskyddarlogiken: Reflektioner över den rådande säkerhetsstaten". Young menar att familjefaderns roll som beskyddare av sin familj i förlängningen blir statens roll som beskyddare av sin befolkning. Den maskulina beskyddarrollen underordnar de den skyddar, det vill säga kvinnor och barn, och ställer dem i en beroendeställning gentemot mannen. Därför skapas föreställningen om en paternalistisk stat där kvinnor och barn är underordnade mannen (Young, 2007: 142ff). Den maskulina beskyddarlogiken menar vidare att det finns en god respektive ond man. Den gode mannen offerar sig själv för externa hot för att skydda familjens svagare medlemmar, kvinnor och barn. Han gör allt för att de ska känna sig trygga. Det rör sig således om en annan sorts maskulinitet än den aggressiva dominanssökande. Istället för att hålla fast vid maskulinitet som något som medvetet dominerar något annat och som utnyttjar kvinnor för att behålla sitt övertag, utgår denna maskulinitet från mod, ansvarstagande och självupppoffrande. Den maskulina mannen ser sig inte alls som någon som dominerar eller utestänger avvikande; tvärtom ser han sig som kärleksfull när han

för kvinnans skull utsätter sig för faror i det enda syftet att beskydda henne. Det här ställer emellertid kvinnan i en beroendeställning där hon uteblir från beslutsfattande eftersom familjefadern har den högsta auktoriteten. Kvinnans underordning beror dock inte på att den maskulina beskyddaren är befallande eller utövar våld, utan snarare på att kvinnan ser upp till sin beskyddare och är tacksam för att han offerar sig för hennes säkerhet. Den onda mannen är däremot den som själviskt vill invadera en annan mans ägor och erövra dennes kvinnor (Young, 2007: 142ff). Det här visar alltså två bilder av mannen, en ond och en god, vilket betyder att mannen har ett aggressivt beteende utåt men utövar sin makt som familjefader inåt. De här motsatserna gör att hemmet symboliserar det varma och trygga medan världen utanför är kall och ociviliserad. Därför är kvinnan tacksam för att få skydd och accepterar därmed sin underordning. Hon ser upp till sin beskyddare och går med på vad denne säger så länge hon får ett löfte om säkerhet (Young, 2007: 142ff).

Teorin pekar på en beroendeställning mellan män och kvinnor där mannens skydd vilar på kvinnans tacksamhet och på kvinnan som skyddsobjekt. Med den här teorin önskar vi skärskåda varför kvinnan ses som ett hot och varför hon inte anses kunna skydda lika bra som sina manliga kollegor. Vi kommer att applicera den här teorin på fall där kvinnor inom militären har, genom sexuella relationer, sökt skydd hos sina manliga kollegor. Vi vill också med hjälp av teorin förstå varför kvinnans roll inom militären blivit periferiserad.

Samtliga av teorierna i det teoretiska ramverket kan användas för att förklara ett ojämlikt förhållande mellan kvinnor och män i institutioner och i försvarsuppgifter. Likaså kan teorierna ge en förståelse för varför grupper anpassar sig till ett dominerande system och varför det dominerande systemet kan bestå som intakt. Vi har utgått från dessa teorier och byggt ihop dem till ett ramverk som vi kommer att applicera på vårt fall. Med hjälp av våra utvalda teorier kan vi få förståelse för vårt valda fall samt söka svar på vår forskningsfråga.

3 Analys

I det här avsnittet kommer vi med hjälp av vårt teoretiska ramverk analysera empiri hämtad från den amerikanska militärens officiella hemsida, rapporter utfärdade av det amerikanska försvarsdepartementet, artiklar som rör kvinnors situation ute i fält, tidigare forskningsmaterial samt fotodokumentation. Analysdelen kommer bygga på ömsom empiri och ömsom analys för att tydliggöra sambandet och peka på slutsatser mellan vårt teoretiska ramverk och vårt undersökningsobjekt.

3.1 Om språklig neutralitet, sexuellt trauma och skyddsrelationer

3.1.1 Neutralitet

I diskursen som rör militären skiljer man inte på män och kvinnor utan anammar en könsneutral retorik. I retoriken används termen soldat som en könsneutral term men förknippas trots det oftast med mannen och ett maskulint normsystem. Då mannen verkar som typbild och innebörd för begreppet soldat benämns kvinnan istället som *kvinnlig* soldat och därmed avvikande gentemot mannen och det "neutrala" soldatbegreppet. I och med den neutrala ståndpunkten förnekas de strukturer som finns där kvinnor blir tilldelade ett genus och en könstillhörighet, medan mannen ses som norm (Kronsell, 2005: 283). Den neutrala ståndpunkten tydliggörs på militärens officiella hemsidor som innefattar en allmän hemsida och en som specifikt är inriktad på kvinnor. På den förstnämnda, den allmänna, är språket om soldater uttryckt i könsneutrala termer. Däremot visar hemsidan nästan bara bilder på män. För att se bilder på kvinnor behöver läsaren istället klicka sig vidare mot den kvinnocentrerade sidan som beskriver kvinnliga soldater inom militären (jmf. U.S Army, 2012 & Women in the Army, 2012). Uppdelningen visar på att kvinnor framställs som avvikande från soldatbegreppet och att kvinnor och deras erfarenheter i militären skiljer sig från mäns.

Det neutrala soldatbegreppet, där det inte skiljs på kvinnor och män, kan vid en första anblick ses som föredömlig eftersom den pekar på ett jämlikt förhållande mellan kvinnliga och manliga soldater men kan vid en närmare betraktelse visa på en spännvidd mellan kvinnor och män. Enligt Maud Eduards kan bruk av neutralitetsbegrepp ses som ett nedtystande av kvinnor där det militära begreppet osynliggör kvinnan i den militära organisationen (Eduards, 2007: 51). Det neutrala soldatbegreppet kan alltså ses som bärare av en formell, neutral och

jämlik innebörd såväl som ett begrepp som befäster en informell dominansordning där kvinnor inte innefattas.

3.1.2 Sexuellt trauma

Sexuellt trauma är vanligt förekommande inom militären; kvinnor blir antastade, sexuellt trakasserade och våldtagna. En kvinna med erfarenhet i den amerikanska militären i Irak uttryckte att hon var mer rädd för att hennes manliga kollegor skulle förgripa sig på henne sexuellt än vad hon var för krigssituationen hon mötte ute i fält (Mattocks et al, 2012). En annan kvinna hävdar att sexuellt ofredande blivit en epidemi inom den amerikanska militären (Enloe, 2007: 85). En tredje kvinna beskriver en kultur där kvinnor ses som sexobjekt. Hon beskriver att män, när hon körde förbi dem ute i fält, kunde visa tecken på sexuella akter de ville utföra. Männen kom, enligt kvinnan, från stabila familjer men anammade ute i krig en jargong långt ifrån ett förhållningssätt som tillhör en kärleksfull fader. Här var männen istället krävande och utsatte kvinnorna för förtryck och tvång. Exempelvis pekade kvinnan på en tät sammanlänkning mellan befordring och sexuella tjänster. Även om kvinnan själv vägrade ligga sig uppåt i hierarkin anklagades hon vid befordring för att haft sex med män med högre befattningar. När hon försökte ta upp detta med sina manliga överordnade ignorerades hon. Problemet sågs inte värt att behandlas (Mattocks et al, 2012). Den objektifierande kvinnostrukturen tyder på en struktur där kvinnan inte ses som autonom och förmögen att bli befordrad efter sin arbetsinsats utan ett system där kvinnan istället ses servande, underställd och sexuellt lättillgänglig.

Enligt den maskulina beskyddarlogiken är kvinnan i en beroendeställning gentemot mannen, som har monopol på att skydda genom våld. Enligt denna teori är männen varma och beskyddande när de är hemmavid. Samtidigt visar de ett aggressivt och auktoritärt maktutövande utåt, mot fienden (Young, 2012: 142ff). De två sidorna av mannen som beskyddarlogiken redogör för kommer fram i ovanstående exempel om män som förväntar sig sex av sina kvinnliga kollegor när de är ute i fält. Kvinnan berättar vidare att männen på hemmaplan var i stabila förhållanden. Många var gifta eller förlovade. De allra flesta hade barn eller väntade barn (Mattocks et al, 2012). Men när de sedan var ute i fält byttes deras vanliga familjefadersroll som de har hemmavid ut mot en aggressiv sexjagande man, i linje med Youngs bild av mannen i den maskulina beskyddarlogiken. Hemma gör han allt för att skydda sin kvinna och sina barn. Ute i den hårda ociviliserade världen är mannen ond och vill skända andras kvinnor.

Strukturen gällande det sexuella förhållandet visar på hur kvinnor ses avvikande från männen men också på tystnad och förtryck där kvinnor inte tas på allvar utan underordnas männen där de ses som sexuellt tillgängliga. De sexuella förväntningar som ligger på kvinnorna tillsammans med deras utanförskap i det neutrala soldatbegreppet, påverkar synen på män och kvinnor inom militären. Exempelvis visar en undersökning av Defense Advisory Committee on Women in

the Services på skillnad mellan kvinnor och mäns upplevelser av sexuella trakasserier i den amerikanska militären. I rapporten ansåg en del män att sexuella trakasserier inte var något utbrett problem i militären medan kvinnor hävdade att sexuella trakasserier blivit så integrerat i militären att det börjat ses som något som följer jobbet som kvinnlig militär. Kvinnorna såg därför trakasseriproblemet som svårt att åtgärda (Defense Advisory Committee on Women in the Services, 2012: 7).

En av flera orsaker till varför sexuella trakasserier är vanligt förekommande i den amerikanska militären kan bland annat ses följa av språkanvändningen inom militären. I exempelvis The Department of Defense Annual Report on Sexual Harassment från 2010-2011 tillskrivs kvinnorna rollen som offer medan männen som anklagats för våldtäkt eller andra sexuella övergrepp omnämns som subjekt (Department of Defense, 2011: 17). Att kvinnan framställs som offer medan mannen framställs som subjekt före förövare kan tolkas som ett uttryck från militärens "neutrala" språkbruk där mannen verkar som norm, soldat, och kvinnan som avvikande, kvinnlig soldat. I språkbruket kring sexuella övergrepp betonas åter kvinnan, offret, före mannen som endast omnämns som subjekt. Neutraliteten som förekommer i diskursen kan därmed ses som en skenneutralitet.

Att kvinnor i stor utsträckning upplever sexuellt trauma kan ses i ett ljus av dominansstrukturer. Den homosociala institution där hegemonisk maskulinitet råder kan ses som en i stort sett ovälkommande miljö för en kvinna. Då det inom den här strukturen är viktigt för männen att visa upp sin maskulinitet använder de sig av kvinnornas underlägsenhet för att göra det. De kan visa upp sin hypermaskulinitet genom sexuella erövringar. Att utsätta någon annan för trakasserier av olika slag speglar mannen mot det maskulina ideal som tydligt florerar inom den militära organisationen. Det sexuella förhållandet mellan män och kvinnor kan också förklaras genom kontrasteffekten. Den dominerande gruppen, männen, vill bevara sin egen homosociala kultur genom att peka ut avvikande egenskaper hos minoriteten, kvinnorna. Kvinnorna ska vara sexuellt tillgängliga och passiva medan männen i sin dominerande roll kan utnyttja kvinnornas tillgänglighet och aktivt ta initiativ eller efterfråga sexuella relationer. Att agera på det här sättet gör att kvinnorna får en väldigt specifik roll både ur männens synvinkel men också i hur de ser på sig själva. Mannen och de egenskaper som tillskrivs honom står som norm vilket gör att kvinnan kommer se sig själv som avvikande när hennes olikheter ständigt pekas ut och utnyttjas. På det sättet bibehålls de strukturer som finns. Likaså fasthålls kvinnans egen syn på sig själv som ett lättillgängligt sexobjekt som är till för att ställa upp för mannen. På det sättet försvåras kvinnans situation och hon har svårare att jobba mot en förändring. Problematiken blir också tydlig då den hegemoniska maskuliniteten tvingar kvinnan att spela efter de rådande spelreglerna och ställer således ännu ett hinder för kvinnan att hävda sig mot normsystemet.

3.1.3 Skyddsrelationer

Relationer som skapas inom militären kan upplevas som att båda parter ingått i relationen med samtycke. Att ingå i en relation kan också vara ett sätt för en kvinna att söka skydd. Helen Benedict, professor vid Columbia University, menar att de relationer som finns inom den amerikanska militära organisationen förmodligen inte är helt frivilliga. Då ett sådant par ofta innefattar en person med mer makt, mannen, blir den underordnade, kvinnan, beroende av honom. Mannen har då makt både över kvinnans karriär och hennes säkerhet. Frågan blir alltså hur frivillig den sexuella relationen egentligen är. Många underordnade vill inte riskera att förlora sin karriär eller på annat sätt bli bestraffade om de säger ifrån. Däremot, menar Benedict, kan många relationer se samstämmiga ut på grund av dynamiken. Samtidigt tar mannen hand om kvinnans säkerhet. Hon blir därmed i en beroendeställning (PRI's The World, 2012). Därför är det inte säkert att en kvinna helt skulle avböja en sådan relation. I den kultur som råder inom militären kanske hon rentav känner sig tvungen att ingå i en relation för att bli beskyddad. När hon får skydd av sin överordnade manliga kollega kan hon lättare accepteras i resten av gruppen och behöver därmed inte utstå olika sorters trakasserier eller bli exkluderad ur gruppen. Enligt beskyddarlogiken medför skyddsrelationen att kvinnan ställer sig i tacksamhetsskuld till mannen och underkastar sig därmed honom. Skyddsrelationen blir då på bekostnad av hennes autonomi där hon ställer sig i beroendeställning till en enskild man. Emellertid verkar detta beroende som omedvetet då hon istället för att känna lydnadens ok upplever tacksamhet och dyrkan till sin beskyddare.

3.2 Problemet kring att anamma feminina och maskulina egenskaper

3.2.1 Heterosocialitet

En kvinna som befinner sig på sitt fjärde år i ROTC, Reserve Officers' Training Corps, berättar om hur det är att vara i en ledarroll inom militären och hur roller skiljer sig mellan kvinnor och män. Hon hävdar att en kvinnlig ledare som lever upp till idealet av att vara sträng blir kallad för bitch medan en manlig ledare som följer samma ideal istället vinner respekt (Silva, 2008: 950). En annan kvinna inom ROTC ser sitt egenvärde utifrån att jämföra sig och sin egen styrka med män och mäns fysiska standard i militären istället för att jämföra sig med kvinnor som hon anser har lägre standard (Silva, 2008: 946). Trots att militären eftersträvar jämställdhet, och till och med efterfrågar kvinnor, finns en svårighet inom organisationen. Kvinnan måste anpassa sig till den maskulina kultur och struktur som råder samtidigt som hon behöver behålla sin kvinnlighet. Det här blir förstås problematiskt eftersom en kvinna förväntas vara både feminin och maskulin på

samma gång. Inom ROTC anser många män kompetens som något maskulint. De är dock glada att se att kvinnorna inom ROTC kan behålla sin femininitet. Det här är förstås betryggande för männen då de ser femininitet som något som biologiskt är kopplat till att vara kvinna. Dessutom är femininiteten viktig för dem för att själva kunna identifiera sig som maskulina (Silva, 2008: 948-949). Det här bibehåller alltså könsroller samt motsäger den könsblidhet, eller neutralitet, som förekommer i militären.

Den hegemoniska maskuliniteten skapar en könsstruktur där kvinnor tvingas leva ut könsbilden av att vara kvinna och feminin samtidigt som hon tvingas distansera sig från sin kvinnliga könsbild. Denna dubbelverkan kan ses som vad Holgersson benämner som heterosocialitet där kvinnan måste anpassa sig till och söka smälta in i den rådande maskulina hierarkin utifrån premissen att vara feminin. Kvinnan hamnar därmed i en heterosocial relation där hon måste anpassa sig och söka smälta in i den maskulina homosociala normen samtidigt som hon står utanför den etablerade normbilden. Hon tvingas därför till ett heterosocialt förhållande där hennes femininitet och könstillhörighet verkar som hinder för att hon ska kunna träda in i den maskulina ordningen och nå status i dess hierarki. Hon måste därför söka sig till maskulina egenskaper samtidigt som hennes feminina egenskaper poängteras och utmärker henne som avvikare. Den starkt maskulina kulturen gör det omöjligt för henne att ta plats genom att enbart använda sin femininitet.

3.2.2 En svårlöst ekvation

I FN:s resolution 1325 vill man öka kvinnors inflytande i freds- och konflikthantering (United Nations Security Council, 2000: 2 f). De feminina egenskaperna betraktas som bättre lämpade än de maskulina i fredsbevarande insatser. Insatserna efterfrågar mindre aggressivitet och mer kommunikation, något som kvinnor anses vara bra på (Kronsell, 2012: 103 ff). Att även FN vill se mer kvinnor inom just de fredsbevarande styrkorna påvisar att kvinnors egenskaper ses som eminenta när det kommer till fredsbevarande och krishantering. Det här kan betyda att kvinnor i förlängningen får en väldigt specifik roll i den militära organisationen. Hon är välkommen, främst om hon gör det hon anses vara bra på. Därmed har könsroller utvecklats inom militären; kvinnor får ta de jobb de tros ha en naturlig fallenhet för alternativt de jobb männen inte vill ha, exempelvis fångvakt, militärpolis och administrativa tjänster (Enloe, 2007: 97; Chandler et al, 1995: 127).

Att inkludera en stor andel kvinnor i strid ses som ett hot mot militärens effektivitet eftersom de feminina egenskaperna inte möter de krav som ställs (Chandler et al, 1995: 127). Vidare ses kvinnor som mindre lämpade för den hårda disciplin som råder inom militären vilket hänger ihop med att kvinnan anses ha ett annorlunda sätt att kommunicera på. Att en kvinna anammar den maskulina kulturen ses som väldigt olämpligt enligt många män då de ser femininitet som något som är starkt kopplat till kvinnan. Männen använder sig också av

femininiteten för att identifiera sin egen maskulinitet eftersom de verkar som motsatser (Silva, 2008: 948-949). Samtidigt står kvinnans val mellan att ta en maskulin eller en feminin roll (Chandler et al, 1995: 132). Kvinnan står alltså inför ett problem när hon är en del av militären. Hon förväntas infatta de feminina egenskaperna för att anses vara en riktig kvinna. Samtidigt är hon en del av en rådande hegemoniska maskulinitet som tvingar henne att anpassa sig till den dominansstruktur och normbild som florerar inom institutionen.

När kvinnan gör anspråk på beskyddarområdet leder det till vad Eduards kallar en svårlöst ekvation. När kvinnor och män ska strida sida vid sida ifrågasätts en viktig del av maskuliniteten; män har ensamrätt på att bruka våld för att skydda kvinnor och barn (2007: 47). Det här kan leda till exkludering och förtryck av kvinnan då mannen ser det här som ett hot. Det finns ett flertal argument till varför kvinnor inte bör ha en alltför stor och dominerande roll i militären. Bland annat sägs det att kvinnor ska förskonas från att bli ett B-lag. Eduards menar däremot att det i själva verket inte alls är för att skydda kvinnorna utan i själva verket för att skydda sig från dem då de ses som ett hot (2007: 46). Kontrasteffekten fokuserar på ett minoritet-majoritetsförhållande där kvinnor kan ses som ett hot som måste tryckas tillbaka. Om vi applicerar denna teori på vårt forskningsfall skulle vi kunna se en ökning av maskulinitet och ett överlägset beteende hos män gentemot att kvinnor blivit vanligare i militären. Teorin visar på en kontraproduktivitet där närvaro av kvinnor kan förstärka den befintliga strukturen före att förändra den. Med en sådan teori tycks den enda möjligheten för kvinnor att skapa förändring att bli ett större antal och då överkomma sin minoritetsstatus och därmed motverka männens övertag.

3.3 Om strävan att passa in

3.3.1 Ett hypermaskulint fångelse

Ur det heterogena förhållandet tycks det framkomma en struktur som påverkar kvinnor till ett hypermaskulint beteende. Ett hypermaskulint handlande kännetecknas av ett våldsinriktat agerande där det gäller att visa sig stark och överlägsen för att inte bli en hackkyckling för de andra i gruppen. Kopplingen mellan kvinnor i militären och hypermaskulinitet gör sig synligt i det amerikanska krigsfängelset Abu Ghraib i Irak under 2003-2004. I Abu Ghraib pågick tortyr där irakiska män utsattes för förtryck där de bland annat tvingades masturbera inför fångvaktare och andra fångar, utföra oralsex på andra fångar, utstå el-chocker, vara nakna, bära kvinnors underkläder etcetera (Enloe, 2007: 98 f, 107, 109). Händelserna dokumenterades genom foton som idag finns publicerade och tillgängliga för allmänheten. De går exempelvis att finna genom en bildsökning på google.com med sökorden Abu Ghraib. Fallet Abu Ghraib är ej unikt i sig. Det finns även andra fall där kvinnliga soldater uppvisat hypermaskulinitet och torterat krigsfångar. Exempelvis rapporterades liknande beteenden vid

Guantanamofängelset på Kuba. Även där använde kvinnor sexuella trakasserier som tortyrmedel (Leonnig & Priest, 2005). Nedan följer tre fotoexempel från Abu Ghraibfängelset.

Källa: www.talkleft.com, 2011.

Källa: www.jurist.org, 2011.

Källa: www.wired.com, 2008.

På det första fotot syns Lynndie England och Charles Graner posera bakom en hög av irakiska krigsfångar som tvingats klä av sig nakna. På nästföljande bild ser vi Sabrina Harman göra tummen upp och le vid en död irakisk man. Den sista bilden visar Lynndie England som satt koppel på, och släpar, en irakisk fånge. Det förekommer även en mängd andra bilder där liknande tortyrmetoder används.

Exemplet Abu Ghraib pekar på en hegemonisk maskulinitet där kvinnor anammat ett hypermaskulint förhållandesätt där de nedvärderar femininitet och systematiserar sexuellt ofredande. En intressant aspekt av fallet är positionen de deltagande kvinnorna befann sig i. Majoriteten av kvinnorna var av låg rank och hade positioner där bevakande och kontrollerade av fångar inte tillhörde deras arbetsmandat. Istället var de bland annat tolkar och utredare (Enloe, 2007: 99 f). Handlingarna i Abu Ghraib demonstrerar kvinnor som klättrar uppåt i en rådande hierarki genom att utföra våldshandlingar. Genom våldshandlingarna finner de en ny hackkyckling och någon som kan stå lägre ner i hierarkin än de själva. Att kvinnornas hypermaskulina beteende får dem att klättra uppåt i hierarkin tyder på att kvinnor som anammar ett våldsamt och icke-feminint beteende uppmuntras av

institutionen. Kvinnorna kan också ses använda ett hypermaskulint beteende för att skydda sig själva från att vara måltavla för förtryck. Genom att finna någon lägre stående än de själva skyddar de sig själva mot förakt och förnedring.

Likaså visar fallet Abu Ghraib på feminisering som en dominansprocess. Enloe beskriver feminisering som ett maktverktyg där en person kan sänka en motparts status genom att tillskriva personen feminina attribut. Femininitet likställs då med svaghet och brist på auktoritet (Enloe, 2007: 96). Abu Ghraib visar på hur kvinnor torterat män utifrån att feminisera. Feminiseringen skedde genom att fångarna bland annat kläddes i kvinnounderkläder. Likaså visar Abu Ghraib på kvinnor som använder sexuella trakasserier som dominansmedel mot de irakiska fångarna (Jeffreys, 2007). Förtrycket som här blir tydligt kan ses som ett hypermaskulint beteende där kvinnorna söker passa in i den homosociala maskulina ordningen genom att anamma ett aggressivt och extrem-maskulint beteende. Likaså kan det tyda på kvinnor som anammar samma typ av sexuella trakasserier de själva fått utstå, och som är vanliga mot kvinnor inom militären. Kvinnor lär sig alltså av de normer och spelregler som finns i militären för att själva söka nå en bättre ställning och dominera istället för att domineras.

3.3.2 Assimilering

Problemet med strukturen och normsystemet som förekommer inom den amerikanska militären är dess homogenitet där militärer förväntas stöpa sig efter samma form och anamma den rådande hierarkiska strukturen. Detta kan ses som tydliga tecken på en genomförd assimileringstrategi där rådande maskulina normer standardiserats och gjorts som självklara. Standardiseringen, som kan ses spänna över en homogen hegemonisk maskulin kultur, blir problematisk för kvinnor då de har svårt att passa in i den rådande kulturen. Problemet, som assimileringstrategin visar, är att en rådande struktur och normsystem kan verka som dold för de dominerande männen och öppen, dold eller semi-dold för de icke-dominerande kvinnorna. Eftersom assimileringstrategin pekar på ett normsystem med anspråk på att innefatta alla och verka efter en universell grund kan det vara svårt för kvinnor att förstå systemet och se sin egen del i det. Detta kan vi bland annat utläsa ur fallet Abu Ghraib där kvinnor anammat ett hypermaskulint beteende och valt att medverka i en tortyrssystematik trots att behandling av fångar låg utanför deras arbetsbeskrivning. Vi kan inte med säkerhet fastställa kvinnornas förhållningsätt eller åsikter om den rådande maskulina kulturen men kan tänka oss att assimileringprocessen verkat till den grad att kvinnorna i Abu Ghraib inte upplevde normsystemet som konstruerat, utan som något självklart. I en dold process kan kvinnorna tänkas agera efter en heterosocialitet där de har svårt att passa in den dominerande strukturen och därför behöver bevisa sig som hypermaskulina.

De kvinnor som nämns i uppsatsen visar på påverkan av en maskulin kultur. Dock är strukturer som upplevs som naturliga och allövergripande svåra att iaktta eftersom det kan vara svårt att utröna huruvida, och till vilken grad, de verkar

inom militären. Eftersom förtryck och assimilering är svåra att mäta har vi inget mått på vilken utsträckning den maskulina dominanskulturen och dess förtryck spänner över inom den amerikanska militären. Vi kan därför ej svara på huruvida strukturerna hos soldater upplevs som medvetna eller omedvetna. Kvinnornas reaktioner mot assimileringens processer standardisering kan därför vara av olika slag beroende på kvinnors förståelse, oförståelse och semiförståelse för huruvida strukturerna de verkar inom är skapade och till vilken grad strukturerna går att förändra. Oavsett kvinnors uppfattning görs de i assimileringens strategin och i homosociala strukturen till avvikande eftersom de varken kan förneka sin egen feminina identitet eller anamma en renodlat maskulin. Kvinnor kan därför inte verka utanför de etablerade normerna utan tvingas underkasta sig den befintliga strukturen. De förtrycks därmed av den hegemoniska maskulinitetens ordning.

4 Slutsats

Uppsatsens avsikt är att skapa en förståelse för hur dominansstrukturer kan påverka kvinnor att anpassa sig till en miljö som verkar diskriminerande mot dem själva. Genom uppsatsen har vi fört ett teoretiskt resonemang kring faktorer som påverkar kvinnor att anpassa sig. Vi har mestadels fokuserat på övergripande strukturer där kvinnan ställs inför en problematik där hon tvingas vara feminin och maskulin på samma gång. Eftersom den rådande kulturen inom amerikansk militär bygger på en maskulin homosocialitet tvingas kvinnan anpassa sig till en redan etablerad ordning när hon går med i armén. Hur kan man då förstå hennes anpassning? Behovet av anpassning härrör vi ur ett maskulint ideal som råder inom den amerikanska militären. Anpassningen kan ses som en överlevnadsstrategi. För att bli del av kulturen är anpassning oundvikligt eftersom de maskulina idealen som finns är starkt förankrade i organisationen och därför mycket svåra att förändra. Den rådande normstrukturen har blivit standardiserad vilket gör att kvinnan har svårt att integreras och måste istället assimileras in i den befintliga kulturen. Kvinnan anammar därför maskulinitetens attribut av många anledningar; hon får en chans att klättra uppåt i en hierarki mot en bättre position och slipper därmed undan en roll som hackkyckling. Kulturen som florerar tvingar samtliga att visa upp sin maskulinitet. Det sker bland annat genom visa sin styrka och sin kapacitet att bruka våld. Eftersom kvinnor sammankopplas med feminitet blir det viktigt för kvinnorna att visa på sin styrka och bevisa att även de kan leva upp till idealen. Emellertid inkräktar kvinnan på maskulinitetens område av att vara beskyddare. Beskyddarrollen har historiskt varit förknippad med mannen. Därmed ses kvinnan som ett hot mot männens maskulinitet eftersom hon bryter mot en tidigare föreställning om beskyddande man och tacksam skyddad kvinna. För att avfärda sin roll som passiv skyddad måste kvinnan bevisa sin roll som en aktiv beskyddare.

Det är alltså viktigt att visa sig maskulin, men det ligger också på kvinnan att samtidigt behålla sin feminitet. Eftersom kvinnan inte helt kan anpassa sig till den homosociala struktur som råder påminns hon om hennes feminitet och att hon är avvikande från männen. Hennes olikhet gestaltas på flera sätt där kvinnor anses skilja sig från soldatbegreppet, förväntas vara sexuellt tillgängliga och inneha andra egenskaper än män. Kvinnors båda roller visar på en heterosocialitet där kvinnor både måste agera efter etablerade maskulina spelregler samtidigt som de poängteras som annorlunda än män. Kvinnan måste därför verka i båda genusföreställningarna.

4.1 Reflektioner och förslag till vidare forskning

Vid studiet av den amerikanska militären har vi valt att låsa fast de maskulina och feminina begreppen, som annars är föränderliga, vilket möjliggjort ett studium av strukturella samband. Att vi fastlåst de två genusbegreppen gör att vi tvingats utelämna olika typer av femininitet och maskulinitet. Vi vill därför poängtera att inte alla män och kvinnor inom den amerikanska militären behöver känna igen sig i beskrivningar rörande genus. Sättet vi har valt att beskriva genusbegreppen kanske inte stämmer överens med hur de själva identifierar sin genustillhörighet. Emellertid anser vi att uppdelningen är nödvändig för att fånga en övergripande struktur som påverkar handlingsmönstret hos de som arbetar inom den amerikanska militären.

Vidare har vi reflekterat över huruvida militären är lämplig som institution för fredsbevarande insatser eftersom militärens struktur är maskulin och förknippad med våldshandlingar, hierarki och styrka. Denna struktur kontrasteras av bilden av kvinnor som nu börjat efterfrågas inom militären efter vad som sägs vara feminina egenskaper som kommunikation och fredsyrkande. Vi leker med tanken att skapa en helt ny organisation fri från ålderliga föreställningar om försvar och skydd. En sådan organisation skulle kunna få helt andra förutsättningar för jämställdhet. Med en mer jämställd organisation, som byggs från grunden av både kvinnor och män, finns en större sannolikhet för en god arbetsmiljö och därmed också bättre resultat. Idén om en ny fredsbevarande organisation utgör ett intressant område för vidare forskning.

Andra sätt att behandla vårt ämne i vidare forskning kan vara att undersöka hur jämställdhetsstrategier implementeras i den amerikanska militären, vilken effekt de har på den hegemonisk maskulina strukturen samt om resultaten skiljer sig mellan de olika organen inom militären. Avslutningsvis skulle det också vara intressant att använda delar av vårt teoretiska ramverk på andra maskulint betonade institutioner så som polis och brandkår.

5 Referenser

- Bryman, Alan, 2002. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Övers. Björn Nilsson. Malmö: Liber ekonomi.
- Connell, R.W, 1995. *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.
- Defense Advisory Committee on Women in the Services (DACOWITS), 2011. *2011 Report*. Department of Defense United States of America. [elektronisk]. <http://dacowits.defense.gov/Reports/2011/Annual%20Report/dacowits2011report.pdf>. Hämtad: 27 dec 2012.
- The Department of Defense, 2011. "Department of Defense Annual Report on Sexual Harassment and Violence at the Military Service Academies Academic Program Year 2010-2011" [elektronisk]. http://www.stripes.com/polopoly_fs/1.164596!/menu/standard/file/sapr.pdf. Hämtad: 15 dec 2012.
- Eduards, Maud, 2007. *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*. Stockholm: Atlas.
- Enloe, Cynthia H, 2007. *Globalization and Militarism: Feminists Make the Link*. USA: Rowman & Littlefield Publishers.
- Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson & Lena Wängnerud, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3:e uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Haraway, Donna, 1991. *Simians, Cyborgs and Women. The Reinvention of Nature*. London: Free Association Books.
- Hooper, Charlotte, 2001. *Manly States: Masculinities, International Relations, and Gender Politics*. New York: Columbia University Press.
- Holgersson, Charlotte, 2006. "Homosocialitet som könsordnande process", *Norma: Nordic Journal for Masculinity Studies*, nr 1, s. 24-42.
- Holgersson, Charlotte - Anna Wahl, Pia Höök & Sophie Linghag, 2011. *Det ordnar sig: teorier om organisation och kön*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Jeffreys, Sheila, 2007. "Double Jeopardy: Women, the US Military and the War in Iraq" [elektronisk] <http://lu.summon.serialssolutions.com/search?s.dym=false&s.q=Author%3A%22Jeffreys%2C+Sheila%22> i *Women's Studies International Forum*, vol. 30, nr 1, s. 16 - 25.
- Karner, Tracy Xavia, 1998. "Engendering Violent Men: Oral Histories of Military Masculinity" i Bowker, Lee H. (red.) (1998). *Masculinities and Violence*. London: SAGE s. 197-232.
- Kronsell, Annica, 2005. "Gendered Practices in Institutions of Hegemonic Masculinity – Reflections from Feminist Standpoint Theory", *International*

- Feminist Journal of Politics*, vol. 7, nr. 2, 280-298, Routledge, part of the Taylor Francis Group.
- Kronsell, Annica, 2006. "Methods for studying silences: gender analysis in institutions of hegemonic masculinity". i *Feminist Methodologies for International Relations*, Ackerly, Brooke A - Maria Stern & Jacqui True. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kronsell, Annica, 2012. *Gender, sex, and the postnational defense: militarism and peacekeeping*. Oxford: Oxford University Press.
- Leonnig, Carol D & Dana Priest, 2005. "Detainees Accuse Female Interrogators" i *Center for the Study of Human Rights in the Americas* [elektronisk]. <http://humanrights.ucdavis.edu/projects/the-guantanamo-testimonials-project/testimonies/prisoner-testimonies/detainees-accuse-female-interrogators>. Hämtad: 21 dec 2012.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lykke, Nina, 2009. *Genusforskning – en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Övers. Per Larson. Stockholm: Liber.
- Mattocks, Kristin - Sally Haskell, Erin Krebs, Amy Justice, Elizabeth Yano & Cynthia Brandt, 2012. "Women at War: Understanding How Women Veterans Cope with Combat at Military Sexual Trauma" i *Social Science and Medicine* vol. 74 nr. 4 [elektronisk]. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277953611006952> Hämtad: 20 nov 2012.
- PRI's The World, 2012. "Sex and Power in the US Military". WGBH/Boston, Public Radio International och the BBC World Service, 14 november. [elektronisk] <http://www.theworld.org/2012/11/sex-power-military/> Hämtad: 28 dec 2012.
- Silva, Jennifer M., 2008. "A New Generation of Women? How Female ROTC Cadets Negotiate the Tension between Masculine Military Culture and Traditional Femininity", *Social Forces*, vol. 87, nr. 2, s. 937-960.
- Teorell, Jan & Torsten Svensson, 2007. *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Toch, Hans, 1998. "Hypermasculinity and Prison Violence" i Bowker, Lee H. (red.) *Masculinities and Violence*. London: SAGE s. 197-232.
- U.S Army, the Official Homepage of the United States Army, 2012. [elektronisk]. <http://www.army.mil/> Hämtad: 26 dec 2012.
- United Nations Security Council, 2000. *Resolution 1325, vid möte 31 October 2000*.
- Women in the Army, Army.mil Features, 2012. [elektronisk]. <http://www.army.mil/women/> Hämtad: 26 dec 2012.
- Wenneberg, Søren Barlebo, 2010. *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*. 2. uppl. Malmö: Liber.
- Young, Iris Marion, 2007. *Globala utmaningar: - krig, självbestämmande och global rättvisa*. Hägersten: Tankekraft.
- Young, Iris Marion, 1990. *Justice and the Politics of Difference*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Young, Iris Marion, 2000. *Att kasta tjejkast: texter om feminism och rättvisa*.
Övers. Tommy Bengtsson & Stefan Helgesson. Stockholm: Atlas.

5.1 Bildreferenser

www.jurist.org, 2011. "DOJ opens grand jury investigation of Abu Ghraib homicide". Nyhetsartikel. 4 jun 2011. [elektronisk] <http://jurist.org/paperchase/2011/06/doj-opens-grand-jury-investigation-of-abu-ghraib-homicide.php>. Hämtad: 3 jan 2013.

www.talkleft.com, 2011. "Charles Graner, Abu Ghraib Prison Guard from Hell, Released". Nyhetsartikel. 2011-08-06. [elektronisk] <http://www.talkleft.com/story/2011/8/6/222827/8898>. Hämtdatum: 3 jan 2013.

www.wired.com, 2008. "Convicted Abu Ghraib Guard Lynndie England Blames Media for Controversy". Nyhetsartikel 2008-03-19. [elektronisk] <http://www.wired.com/threatlevel/2008/03/convicted-abu-g/>. Hämtdatum: 3 jan 2013.